

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ÇERÇEVESİNDE UYUŞTURUCU MADDELERLE MÜCADELE

Yrd. Doç. Dr. Naim Demirel*

Öz

Küresel bir sorun haline gelmiş olan uyuşturucu kaçakçılığı 3 ayrı Birleşmiş Milletler Sözleşmesiyle uluslararası hukuk tarafınadn kontrol altına alınmaya çalışılmaktadır.

Bu sözleşmeler başta 1961 Tek Sözleşmesi ve bu sözleşmeyi tadil eden 1972 Protokolü, 1971 Psicotrop Maddeler Sözleşmesi, 1988 BM Uyuşturucu ve Psicotrop Maddelerin Kaçakçılığı ile Mücadele Sözleşmesidir. Bu çalışmada önce üç büyük sözleşme incelenmektedir.

İlk olarak Uyuşturucu Maddeler Hakkında 1961 Tek Sözleşmesi ve 1972 Tarihli Protokol ele alınmaktadır. Bu sözleşme kapsamında sözleşmenin uygulanmasını denetlemek için kurulan organlar ve bu organların görev ve yetkileri, bu organların vermiş olduğu kararlara itiraz hakkı, organların sözleşme hükümlerini icrasını sağlamak için alacağı tedbirler anlatılmaktadır. Ayrıca sözleşmeye taraf devletlerin yükümlülükleri detaylı bir şekilde ifade edilmiştir.

İkinci olarak da 1971 tarihli Psicotrop Maddeler Sözleşmesi incelenmiş, bu sözleşme ekinde bulunun cetvellerinde değişiklik yapılmasının esasları, preparasyonların kontrolü, üye devletlerce verilecek raporlar, Uyuşturucu Maddeler Milletlerarası Kontrol Kurulunun bu sözleşme kapsamındaki faaliyetleri, sözleşmenin uygulanmasını sağlamak üzere Kurul tarafından alınacak tedbirler ve yine psicotrop maddelerin kötüye kullanılmasına karşı alınacak tedbirler detaylı olarak incelenmiştir.

Üçüncü olarak da 1988 tarihli Uyuşturucu ve Psicotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ele alınmıştır.

Sözleşmenin uygulanmasına yönelik önlemler, üye devletlerin sorumlulukları, sözleşmenin uygulanmasını sağlayan organların görev ve yetkileri anlatılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: BM 1961 Tek Sözleşmesi, BM Psicotrop Maddeler Sözleşmesi, BM Uyuşturucu Maddeler Komisyonu, BM Uyuşturucu Maddeler Uluslararası Kontrol Kurulu, Uluslararası Uyuşturucu Kaçakçılığı

THE STRUGGLE AGAINST DRUG TRAFFICKING WITHIN THE FRAMEWORK OF THE UN

Abstract

Drug trafficking which has become a global problem is trying to be taken under control with three separate United Nations Convention by international law.

These contracts are primarily 1961 "TEK" Convention and 1972 Protocol amending the Convention, 1971 Convention on Psychotropic Substances, 1988 UN Convention on

* Doğu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Milletlerarası Hukuk Anabilim Dalı, ndemirel@dogus.edu.tr

Combating Trafficking in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances. In this study, the three major contracts are analysed. Firstly, the 1961 Single Convention on Narcotic Drugs and the 1972 Protocol are discussed.

Under this agreement, the bodies established to supervise implementation of the contract, and the duties and powers of these organs, right of appeal to decisions of these organs, and precautions those will be taken to ensure the execution of the provisions of the contract are described. Additionally, contracting party states' obligations are expressed in detail.

Secondly, the Convention on Psychotropic Substances of 1971 were examined and also the principles of the adjustments of the schedules contained in this contract, control of preparations, reports given by member states, actions of International Drug Control Board about this issue, precautions taken in order to ensure implementation of the contract by the Board and precautions taken against abuse of Psychotropic ingredients are discussed. Thirdly, the 1988 Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Convention of the United Nations are handled.

Precautions for the implementation of the Convention, member states' responsibilities, and duties and powers of the organs that ensure the performance of the contract are covered in this section.

Key Words: 1961 Single Convention on Narcotic Drugs, Convention on Psychotropic Substances 1971, Commission on Narcotic Drugs, International Narcotics Control Board, International Drug Trafficking

GİRİŞ

Uyuşturucu kaçakçılığı, ülke sınırlarını aşarak bölgesel ve uluslararası bir suç türü haline dönüşmüştür. Bağımlı sayısında dünya çapında artış olması, uyuşturucu kaçakçılığındaki yüksek kâr payı, terörist faaliyetler, dünyadaki siyasal değişimler ve teknolojik gelişmeler, uyuşturucu üretimi ve kaçakçılığını hızlandırmış ve sorunu küresel hale getirmiştir. Bu ticarete katılan fertlerin dünya çapında yoğun takip yapılmasına rağmen illegal satışta dönen cironun yıllık 500 milyar US-Dolar olduğu tahmin edilmektedir. Özellikle illegal yollarla yapılan uyuşturucu ticaretinde aşırı kazanç olması mafya ve diğer suç çetelerini, terörist örgütlerini bu alana doğru çekmektedir.

Uyuşturucu probleminin çözümünün uluslararası işbirliğini gerektiren ortak bir sorumluluk olduğu, ilgili platformlarda kabul edilmiş bir gerçektir.

Uyuşturucu ticareti üç BM-Sözleşmesiyle uluslararası hukukta kontrol altına alınmaya çalışılmıştır. Bu sözleşmeler başta 1961 Tek Sözleşmesi ve bu sözleşmeyi tadil eden 1972 Protokolü, 1971 Psicotrop Maddeler Sözleşmesi, 1988 BM Uyuşturucu ve Psicotrop Maddelerin Kaçakçılığı ile Mücadele Sözleşmesidir¹.

Ayrıca uyuşturucu madde ticareti suçlar ile mücadele için kurulan uluslararası kuruluşlarda bulunmaktadır.

Yapılan uluslararası sözleşmelerin yanı sıra, yasa dışı faaliyetlerin önlenmesi amacıyla uluslararası birçok kurum kurulmuştur. Uyuşturucu ile mücadele eden uluslararası kuruluşların başında Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC) gelmektedir. Birleşmiş Milletler bünyesinde bulunan Uyuşturucu Maddeler Komisyonu, uyuşturucu maddelerin yasadışı üretimi, kaçakçılığı ve kullanımıyla uluslararası düzeyde yürütülen

¹ Anlaşma Metinleri için bkz. <http://www.ieg.gov.tr>

mücadelede en etkin rol oynayan kuruluşlardan biridir. Birleşmiş Milletler Yakın ve Orta Doğu Yasadışı Uyuşturucu Ticareti Alt Komisyonu, Yakın ve Orta Doğu coğrafyasında bulunan 24 ülkeden oluşan Yakın ve Orta Doğu Yasadışı Uyuşturucu Ticareti Alt Komisyonu (OYUTAK), Birleşmiş Milletler bünyesinde faaliyet gösteren Uyuşturucu Maddeler Komisyonu'nun (UMK) bir alt bölgesel komisyonudur. Uluslararası Narkotik İlaçlar Denetim Organı 1968'de kurulan Uluslararası Narkotik İlaçlar Denetim Organı Birleşmiş Milletlere üye devletlerin ilgili sözleşmelere uyup uymadığını kontrol etmekle birlikte, bazı konularda yarı mahkeme gibi karar verir. Birleşmiş Milletler Uyuşturucu Madde Kaçakçılığıyla Mücadele Eden Ulusal Kuruluş Bölüm Başkanları da uyuşturucu ile mücadele eden kurumlar arasındadır. Dünya Sağlık Örgütü, Pompidou Grubu, Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi, Dublin Grubu, Avrupa Polisi (Europol), Güneydoğu Çalışma Grubu bu kurumların başında gelmektedir²³.

Bu çalışmada önce üç büyük sözleşme ele alınacak ve ardından da bu kuruluşlar hakkında bilgi verilecektir.

I.Sözleşme : “Uyuşturucu Maddeler Hakkında 1961 Tek Sözleşmesi ve 1972 Tarihli Protokol”

1. Giriş

Uyuşturucu maddelerle mücadele uluslararası toplumun öteden beri faaliyet alanı içinde bulunmaktadır. Uyuşturucu maddeyle mücadele kapsamında birçok uluslararası anlaşma imzalanmıştır³.

BM Ekonomik ve Sosyal Konseyi 1961 yılında daha önceden yapılmış sözleşmeleri gözden geçirmiş bütün sözleşmeleri tek bir metinde toplamıştır⁴. Tek Sözleşme, uyuşturucu maddelere dair bu tarihe kadar yürürlükte bulunan antlaşmaların büyük bir kısmının yerini almıştır⁵. 1961 tarihli sözleşme bütün bu sözleşmeleri topladığı için de “Tek Sözleşme” ismini almıştır.

Ekonomik ve Sosyal Konsey tarafından hazırlanan “Uyuşturucu Maddelere Dair 1961 Tek Sözleşmesi” daha sonra 40 devlet tarafından onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Türkiye bu sözleşmeyi 27/12/1966 tarih ve 812 sayılı Kanun ile uygun bulunmuş, 14/02/1967 tarih ve 6/7732 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile sözleşmeye katılma kararıyla onaylanmış ve sözleşmenin

² Yaşar, Yusuf, Uyuşturucu Madde Ticareti Suçları, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul 2004, s. 315

³1961 Tek Sözleşmesiyle yürürlükten kaldırılan sözleşmeler: a)23 Ocak 1912 de La Haye'de imzalanan Milletlerarası Afyon Sözleşmesi; b) 11 Şubat 1925 de Cenevre'de imzalanan, Müstahzar Afyonun İmalı, İç Ticareti ve Kullanılması Anlaşması; c)19 Şubat 1925 'de Cenevre'de imzalanan Milletlerarası Afyon Sözleşmesi; d) 13 Temmuz 1931 'de Cenevre'de imzalanan Uyuşturucu Maddelerin İmalini Tahdit ve Dağıtımını Tanzim Hakkında Sözleşme ; e)27 Kasım 1931 'de Bangkok'da imzalanan Uzak Doğuda İçim Afyonu Tüketiminin Kontrolü Hakkında Anlaşma; f)La Haye'de 23 Ocak 1912 de ; Cenevre'de 11 Şubat 1925,19 Şubat 1925 ve 13 Temmuz 1931 de ;Bangkok 'da 27 Kasım 1931 de ve Cenevre de 26 Haziran 1936 da (Bu sözleşmelerin sonuncusu üzerindeki etkisi hariç) akt olunan uyuşturucu maddeler hakkındaki anlaşma, sözleşme ve protokolleri tadil eden, 11 Aralık 1946 da Lake Success " de imzalanan protokol; g) f bendinde temas olunan 1946 protokolü ile tadil edilmiş bulunan a ile e bentlerinde sözü geçen sözleşme ve anlaşmalar; h) 11 Aralık 1946 da Lake Success de imzalanan protokolle tadil olunan, uyuşturucu maddelerin imalinin tahdidi ve dağıtımının tanzimi hakkındaki 13 Temmuz 1931 sözleşmesinde derpiş edilmeyen bazı uyuşturucu maddeleri Milletlerarası kontrol altına alan, 19 Kasım 1948 de Paris'te imzalanan protokol; i)23 Haziran 1953 de New York'da imzalanan, Haşhaş Ekiminin Afyon İstihsalinin, Milletlerarası Ticaretinin, Toptan Ticaretinin ve Kullanılmasının Sınırlandırılması ve Düzenlendirilmesi Hakkındaki Protokol (İşbu protokol yürürlüğe girdiği takdirde)

⁴ Balcı, Murat, Türk Ceza Kanununda Uyuşturucu Madde Ticareti Suçları, Ankara 2009,s. 97

⁵ Madde, 44/2

41/2 maddesi gereği her onaylayan devlet için bu onay belgesini BM Genel Sekreterliğine verilmesini takip eden 30'uncu günün sonunda yürürlüğe girmesi şartı gereği 22.Haziran 1967 tarihinden itibaren Türkiye'de yürürlüğe girmiştir.

1961 Tek Sözleşmenin giriş kısmında, uyuşturucu bağımlılığını fertler için bir afet olduğunu ve insanlık için ekonomik ve sosyal bir tehlike teşkil ettiğini, bu afeti önlemek ve onunla savaşmak hususunda Birleşmiş Milletler Teşkilatının yetkili olduğu ve bu mücadelenin başarılı olabilmesi için düzenli ve evrensel olması gerektiği ve böylesine evrensel bir hareketin, aynı ilkelerle yönetilen ve ortak amaçlar güden milletlerarası bir işbirliği gerektiği dile getirilmiştir.

1. Sözleşmenin Uygulamasını Denetleyen Organlar

Sözleşmeye taraf olan devletler Birleşmiş Milletlere genel olarak uyuşturucu maddelerle ilgili olarak kontrol yetkisini tanımışlardır. Bu maksatla BM Ekonomik ve Sosyal Konseyinin “Uyuşturucu Maddeler Komisyonu”⁶nun bu konudaki yetkisini kabul etmişlerdir. Ayrıca bu Sözleşmeyle kurulan “Uyuşturucu Maddeler Milletlerarası Kontrol Kurulu”⁷nun yetkisini de tanımışlardır⁸.

1.1. Uyuşturucu Maddeler Komisyonu

Uyuşturucu Maddeler Komisyonu BM'in uyuşturucu politikasında en etkin rol oynayan kuruluştur. Komisyon 1946 yılında kurulmuştur. Komisyon 53 üyeden oluşmaktadır. Bu üyeler kıtalara göre dağılmıştır⁹. Komisyon BM Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNDCP) önderliğinde küresel aksiyon planı hazırlamaktadır. Uyuşturucunun dünyadaki geldiği noktayı analiz ederek uyuşturucuyla mücadele ve uluslararası kontrol sistemini güçlendirici teklifler hazırlamaktadır¹⁰.

2.1.1. Komisyonun Yetkileri

2.1.1.1. Genel Olarak

Komisyon, sözleşmenin amaçlarıyla ilgili bütün meseleleri incelemeye yetkilidir. Sözleşmenin ekindeki cetvelleri değiştirebilir¹¹ ve sözleşme hükümlerinin uygulanması ve sözleşmenin amaçlarına erişilmesi için tavsiyelerde bulunur¹².

Komisyon Kurumun görevler alanını ilgilendiren bütün konularda, Kurumun dikkatini çeker¹³. Sözleşmeden doğan görevlerini yerine getirmek amacıyla alacağı karar ve tavsiyelere, Sözleşme yüzünden almak durumunda kalabileceği tedbirleri incelemelerini temin etmek üzere, üye olmayan devletlerin dikkatini çeker¹⁴.

Komisyonun bu sözleşme dahilinde verdiği kararların geçerliliği Konseyin veya Genel Kurulun onayına bağlıdır. Bu organlardan herhangi biri Komisyon kararlarını

⁶ Aşağıda “Komisyon” olarak anılacaktır.

⁷ Aşağıda “Kurul” olarak anılacaktır.

⁸ Madde, 5

⁹ 11 üye Afrika'dan, 11 üye Asya'dan, 10 üye Güney Amerika ve Karibik'ten, 7 üye doğu Avrupa'dan, 14 üyü Batı Avrupa ve diğer devletlerden, 1 üye de değişimli olarak her bir 4 yıl da bir Asya veya Güney Amerika ve Karibik'e aittir.

¹⁰ Balcı, s. 104.

¹¹ Madde, 8/a

¹² Madde, 8/b

¹³ Madde, 8/c

¹⁴ Madde, 8/d

değiştirebilir¹⁵. Ancak Komisyonun Sözleşmenin 3.maddesi çerçevesindeki kararları bu onay ve değiştirebilme kuralına tabi değildir¹⁶.

2.1.1.2. Komisyonun Sözleşme Ekinde Yer Alan Maddeler Listesinde Değişiklik Yapma Yetkisi

Üye Devletlerden biri veya Dünya Sağlık Teşkilatı, sözleşme cetvelinde değişiklik yapılması gerektiğini kararına varırsa, BM Genel Sekreterine bunun gerekliliğini ispata yarayacak uygun bilgileri de içeren bir bildirimde bulunur¹⁷. Genel Sekreter, bu bildirimle birlikte uygun gördüğü diğer belgeleri üye devletlere, Komisyona ve eğer bildirim bir üye devlet tarafından yapılmışsa, Dünya Sağlık Teşkilatına bildirir¹⁸.

Dünya Sağlık Teşkilatı, bildirilen bu maddenin I veya II numaralı cetvellerdeki uyuşturucu maddeler gibi, aynı suiistimallere yol açabileceğini, aynı zararlı sonuçları doğuracağını ve bu maddenin uyuşturucu bir maddeye dönüşebileceğini müşahede ederse, bundan Komisyonu haberdar eder. Komisyon ise, Dünya Sağlık Teşkilatının tavsiyesi uyarınca, bu maddenin I veya II numaralı cetvele kaydolunmasına karar verebilecektir¹⁹.

Üye devletler Komisyon ilgili madde hakkında kararını verene kadar, söz konusu maddeye I numaralı cetveldeki uyuşturucu maddelere uygulanabilecek bütün kontrol tedbirleri geçici olarak uygulayacaklardır²⁰.

Komisyon bir bildirimini I veya II numaralı cetveldeki bir uyuşturucu maddeye veya III numaralı cetveldeki bir müstahzara taallük ettiği takdirde, Dünya Sağlık Teşkilatı'nın tavsiyesi üzerine bu cetvellerden birini veya diğerini değiştirebilir²¹. Bir uyuşturucu maddeyi I numaralı cetvelden II numaralı cetvele veya II numaralı cetvelden I numaralı cetvele nakledebilir²² veyahut duruma göre, bir uyuşturucu maddeyi veya müstahzarı, bir cetvelden çıkarabilir²³.

Komisyonun Sözleşmenin 3.maddesinin uygulanması dolayısıyla aldığı her karar, Genel Sekreter tarafından Birleşmiş Milletlere üye olan her devlete, üye olmayıp sözleşmeye taraf olan Devletlere, Dünya Sağlık Teşkilatına ve Kurula bildirecektir. Bu karar, üye devletlerin her biri için, yukarıda ifade edilen bildirim tarihinden itibaren yürürlüğe girecek ve üye devletler gereken tedbirleri alacaklardır²⁴.

2.1.1.3. Komisyonun Değişiklik Kararına Karşı İtiraz Hakkı

Komisyonun yukarıda sayılan (Sözleşmenin 3.maddesi çerçevesindeki) kararları Konseyin yada Genel Kurulun onayına yada değiştirmesine tabi değildir²⁵.

Ancak Sözleşmeciler devlet kararının kendisine bildirilmesinden itibaren 90 gün içinde Komisyon kararına itiraz hakkı vardır. Üye devletlerden biri Komisyon'un, kararının Konsey tarafından incelenmesini isteyebilir. Böyle bir talep halinde Komisyon kararı Konseyin

¹⁵ Madde, 7

¹⁶ Madde, 3/9

¹⁷ Madde, 3/1

¹⁸ Madde, 3/2

¹⁹ Madde, 3/3-iii

²⁰ Madde,3/3-ii

²¹ Madde, 3/6

²² Madde, 3/6-a

²³ Madde, 3/6-b

²⁴ Madde, 3/7

²⁵ Madde, 3/9

incelemesine sunacaktır²⁶. Konsey tarafından inceleninceye kadar komisyonun kararı yürürlükte kalacaktır²⁷.

İtirazda bulunan taraf itirazını, dayandığı ilgili bilgilerle birlikte, Genel Sekretere bildirilecektir²⁸. Genel Sekreter bu talebi ve ilgili bilgilerin birer örneğini komisyona, Dünya Sağlık Teşkilatına ve bütün üye devletlere tebliğ ederek, düşüncelerini 90 gün zarfında bildirmelerini talep eder. Alınan bütün fikirler konseyin incelemesine sunulur²⁹.

Konsey, komisyonun kararını teyit, tadil veya iptal edebilecektir. Konseyin kararı nihaidir. Konseyin kararı, Birleşmiş Milletler Teşkilatına üye olan bütün devletlere, üye olmayıp ta bu sözleşmeye taraf olan devletlere, Komisyona, Dünya Sağlık Teşkilatına ve Kurula tebliğ edilecektir³⁰.

3.2. Uluslararası Uyuşturucu Maddeler Denetim Kurulu

3.2.1. Kurulun Bileşimi ve İşlevleri

Kurul BM Ekonomik ve Sosyal Konsey tarafından seçilen on üç üyeden oluşmaktadır. Bu üyeler Dünya Sağlık Teşkilatı tarafından gösterilecek en az beş kişilik bir listeden seçilen üç üye³¹, ve Birleşmiş Milletler Teşkilatı üyeleri ve bu teşkilâta üye olmayan üye devletlerce gösterilecek şahıslardan seçilecek on üyeden oluşacaktır³². Kurul toplantıları için en az 8 üyenin hazır bulunması gerekmektedir³³.

Kurulun üyeleri, ehliyetleri, tarafsızlıkları veya menfaat gütmeyişleri bakımından umuma itimat telkin eden kimseler olmalıdırlar. Bu üyeler tıp, farmakoloji veya eczacılıkta deneyim sahibi olmalıdırlar³⁴. Bu şahıslar görevleri icra ederken tarafsızlığı zedeleyecek herhangi bir görev alamayacakları gibi, bu şekilde bir faaliyette de bulunamazlar. Ekonomik ve Sosyal Konsey, Kurumada danışmak suretiyle, Kurumun görevlerini ifada teknik bakımdan tamamen bağımsız olabilmesi için gerekli bütün tedbirleri alır³⁵. Konsey, Kurul'un tavsiyesi üzerine bu şartlara haiz olmaktan çıkan bir üyeyi azledebilir. Bu tavsiye, Kurul üyelerinden 9'unun kabul oyu ile yapılmalıdır³⁶.

Kurul üyelerinin görev süreleri 5 yıldır ve yeniden seçilebilirler³⁷. Kurulun her üyesinin görevi, halefinin katılmaya hak kazandığı ilk toplantının arifesinde sona erer³⁸. Birbirini takip eden üç oturumda bulunmayan bir üye istifa etmiş sayılır³⁹. Kurul üyelerinden birinin yeri, bu üyenin görev süresi sırasında boşalacak olursa, Konsey bu yere geri kalan görev süresi için mümkün olduğu kadar kısa bir zamanda başka bir üye seçer⁴⁰.

²⁶ Madde,3/8-a

²⁷ Madde, 3/8-d

²⁸ Madde,3/8-a

²⁹ Madde, 3/8-b

³⁰ Madde, 3/8-c

³¹ Madde 9/1-a

³² Madde 9/1-b

³³ Madde 11/3

³⁴ Madde 9/1-a

³⁵ Madde 9/2

³⁶ Madde.10/4

³⁷ Madde.10/1

³⁸ Madde.10/2

³⁹ Madde.10/3

⁴⁰ Madde.10/5

Kurul, görevini eksiksiz yerine getirecektir. Bunun için bir takvim yılı içinde iki defadan az almamak üzere gerekli gördüğü kadar sayıda toplanır. Bu toplantılar, en az iki kere yapılmalıdır⁴¹.

Kurul'un sekreterlik hizmetleri Genel Sekreterce temin edilecektir. Özellikle, Kurul'un Sekreteri Kurul ile istişare içinde Genel Sekreterce tayin edilecektir⁴²

3.2.2. Kurulun Görev ve Yetkileri

Kurul, hükümetlerle işbirliği içinde ve sözleşme şartlarına uygun olarak uyuşturucu maddelerin ekimi, üretimi ve imali ve kullanımını tıbbî ve bilimsel ihtiyaçlara yetecek düzeyde sınırlamak; onların sadece bu amaçlar için mevcudiyetlerini sağlamak ve uyuşturucu maddelerin yasadışı ekimi, üretimi ve imali ile kaçakçılığı ve kullanımını önlemek amacıyla çaba sarf edecektir⁴³

Kurulun bu sözleşme çerçevesinde aldığı tüm önlemler, hükümetlerle Kurul arasındaki işbirliğini daha da ilerletmeye ve hükümetlerle Kurul arasında sözleşmenin amaçlarını gerçekleştirmek için yardımda bulunacak ve ulusal tasarrufların etkili olmasını kolaylaştıracak sürekli bir diyalog yapısı kurmaya matuf olacaktır⁴⁴.

3.2.3. Sözleşme hükümlerinin icrasını sağlamak için Kurul'ca alınacak tedbirler.

Kurula hükümetler tarafından veya Birleşmiş Milletler organları ile uzmanlık kuruluşlarından gelen bilgilerden, Kurul taraf ülkelerden birinin Sözleşme hükümlerini ciddi bir şekilde ihlal edildiğini gösteren makul nedenler olduğuna kanaat getirir ise, ilgili Hükümete istişareler başlatılmasını önerir ya da ondan açıklamalarda bulunmasını ister. Eğer, bir üye devletin sözleşme şartlarının uygulanmasında herhangi bir kusuru olmaksızın, uyuşturucu maddelerin yasadışı ekimi, üretimi veya imalı veya kaçakçılığı veya tüketimi konusunda önemli bir merkez haline gelirse veya geleceğine dair ciddi bir emare varsa, Kurul yine ilgili Hükümete istişarelerde bulunmayı önerme yoluna gidecektir⁴⁵.

Eğer Kurul, ihtiyaç duyarsa, ilgili Hükümetten sözleşme hükümlerinin uygulanmasını sağlamak için gerekli olabilecek düzeltici tedbirleri almasını isteyebilir⁴⁶.

Kurul, ilgili Hükümetin, tatmin edici açıklamalarda bulunmadığını veya alınması istenen düzeltici önlemleri almadığını veya düzeltilmesi için uluslararası düzeyde ortak tasarruflarda bulunulmasını gerektiren ciddi bir durumun varlığını müşahade ederse, meseleye üye devletlerin, Konsey'in ve Komisyon'un dikkatini çekebilir. Kurul'un ve varsa Komisyon'un konuya ilişkin raporlarını inceledikten sonra Konsey, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun dikkatini meseleye çekebilir⁴⁷.

Kurul üye devletlerin, Konsey'in ve Komisyon'un bir mesele üzerine dikkatlerini çekerken belirli bir süre için veya söz konusu ülkedeki durum kendisini tatmin edinceye kadar, bu ülkeden gelen uyuşturucu maddelerin ithalini veya bu ülkeye uyuşturucu madde ihracını veyahut hem ithalini hem de ihracını durdurmayı gerekli gördüğü takdirde, böyle bir önlemin alınmasını üye devletlere tavsiye edebilir. İlgili devlet, meseleyi Konsey'e götürmek hakkına sahiptir⁴⁸.

⁴¹ Madde, 11/2

⁴² Madde, 16

⁴³ Madde 9/4

⁴⁴ Madde 9/5

⁴⁵ Madde, 14/1-a

⁴⁶ Madde, 14/1-c

⁴⁷ Madde, 14/1-d

⁴⁸ Madde, 14/2

Kurul isterse, bu faaliyetleriyle ilgili bir mesele hakkında rapor yayınlayabilir ve bu raporu bütün üye devletlere dağıtacak olan Konseye bildirir. Eğer bu raporda, herhangi bir hükümet hakkında alınan bir karar veya bu karara ait bilgileri yayınlanmışsa, ilgili hükümetin talebi üzerine bu hükümetin görüşü de aynı raporda yayımlanacaktır⁴⁹.

Sözleşmeciler bir devlet, kendisini doğrudan doğruya ilgilendiren bir meselenin incelendiği Kurul toplantılarında temsil olunmaya davet edilecektir⁵⁰. Kurul kararları, Kurul üye tamsayısının üçte iki çoğunluğu ile alınacaktır⁵¹.

3.2.4. Kurulun Raporları

Kurul çalışmaları hakkında yıllık rapor ve gerekli gördüğü ek raporları tanzim eder. Bu raporlarda mevcut tahminlerin ve istatistik bilgilerin tahlilinde yer alacaktır. Yine hükümetlerin vermiş oldukları veya vermeye davet edildikleri bilgiler de rapora yazılır. Ayrıca Kurulun bütün düşünce ve tavsiyeleri de raporda yer alır. Bu raporlar Komisyon vasıtasıyla Konseye sunulur ve Komisyon, uygun bulacağı görüşlerini ifade edebilir⁵².

Raporlar Üye devletlere tebliğ edilir ve sonradan Genel Sekreterce yayımlanır. Üye devletler bu raporların serbestçe dağıtımına müsaade edeceklerdir⁵³.

4. Sözleşmeye Taraf Devletlerin Yükümlülükleri

Sözleşmeciler devletler, sözleşme hükümlerinin kendi ülkeleri dahilinde uygulanmasından sorumludurlar⁵⁴. Bu maksatla uyuşturucu maddelerin istihsalinin, imalinin, ihracının, ithalinin, dağıtımının, ticaretinin, kullanılmasının ve elde bulundurulmasının sırf tıbbi ve bilimsel amaçlarla sınırlandırılmasını temin için gerekli olabilecek idari ve yasal tedbirleri alacaklardır⁵⁵. Uyuşturucuyla mücadelede taraf devletlerin birbirleriyle işbirliği yapmaları da sözleşmeden kaynaklanan yükümlülükleri arasındadır⁵⁶.

Herhangi bir memleket veya ülke tarafından belirli bir yıl süresince imal ve ithal edilecek her uyuşturucu maddenin toplam miktarı sözleşmede belirli esaslarla sınırlandırılmıştır⁵⁷.

Eğer üye devlet ülkesindeki durumun halk sağlığının korunması ve uyuşturucu maddelerin kaçakçılığa kaymasının önlenmesi için en uygun önlem olarak haşhaş bitkisi, koka ağacı ve kenevir bitkisi ekiminin yasaklanmasını gerektiriyorsa bunu yapacaktır⁵⁸. Bu devlet kaçak ekilen tüm bitkilere el koymak ve imha etmek için gerekli tedbirleri alacaktır⁵⁹.

Eğer sözleşmeye taraf bir devlet afyon üretmek maksadıyla afyon haşhaşı ekimine izin verirse, sözleşmeden kaynaklanan görevleri ifa etmek üzere bir veya daha fazla Devlet teşekkülü kurabilir⁶⁰. Bu maksatla bu kurum, afyon üretilmesi amacıyla afyon haşhaşı ekimine müsaade edilen bölgeleri ve arazi parsellerini tayin edecektir⁶¹. Sadece, bu kurumun

⁴⁹ Madde, 14/3

⁵⁰ Madde, 14/5

⁵¹ Madde, 14/6

⁵² Madde, 15/1

⁵³ Madde, 15/2

⁵⁴ Madde 4./a

⁵⁵ Madde 4./c

⁵⁶ Madde 4./b

⁵⁷ Madde, 21

⁵⁸ Madde 22

⁵⁹ Madde 23

⁶⁰ Madde 23/1

⁶¹ Madde 23/2-a

ruhsatnamesine sahip olan ekiciler, bu ekimi yapabileceklerdir⁶². Üretilen ürün sadece bu kuruma satılabilecektir⁶³. Afyon ithalini, ihracını ve toptan ticaretini yapmaya ve afyon stokları tesisine ancak bu kurum yetkilidir⁶⁴.

Bir devlet, kendi ülkesindeki afyon üretiminin veya üretim artışının, afyon kaçakçılığını beslemeye yarayacağı görüşünde ise, afyon üretimine yada üretim artışına izin vermeyecektir⁶⁵.

Her bir üye taraf haşhaş kelle ve sapının kontrolünü yapabilecektir⁶⁶. Eğer taraflardan biri koka ağacı yetiştirilmesine, müsaade ettiği takdirde koka ağacı veya koka yaprağına⁶⁷ ve kenevir ve kenevir reçenesi istihsalı için kenevir bitkisi ekimine müsaade ettiği takdirde⁶⁸, sözleşmenin 23. maddesindeki kontrol rejimini uygulayacaktır.

Devletler imalatın bir veya birçok devlet kurumları tarafından yapılması hali hariç, sözleşmeye üye devletler uyuşturucu madde imalini⁶⁹, ticaretini ve dağıtımını ruhsata tabi tutacaklardır⁷⁰.

Sözleşmeciler devletler, uyuşturucu maddelerin, herhangi bir memleket veya ülkeye ihracını o memleket veya ülkeye ait tahminler toplamının sınırlan içinde kalarak yapacaklardır⁷¹. Üye devletler ülkede icra ettikleri kontrollerden daha sert bir rejimi serbest liman ve bölgelerde de de uygulayabileceklerdir⁷².

Üye devletleri anayasa, hukuk ve idarî sistemlerini göz önünde bulundurarak, kaçakçılığa karşı, ulusal çapta önleyici tedbirlerin ve mücadele faaliyetlerinin koordinasyonunu sağlayacaklardır⁷³. Kaçakçılıkla düzenli bir şekilde mücadele edilmek üzere kendi aralarında ve üyesi buldukları yetkili uluslararası kuruluşlarla sıkı bir işbirliğinin içinde bulunmaları kendilerinden beklenmektedir⁷⁴.

Taraflar kendi anayasa hükümleri baki kalmak kaydı ile bu sözleşme hükümlerine aykırılığı ceza kanunlarında cezalandıracak düzenlemeleri yapacaklardır⁷⁵.

5. Üye Devletler Tarafından Genel Sekretere Verilecek Bilgiler

Üye devletler Komisyonun görevini ifa edebilmesi için gerekli bularak isteyebileceği bilgileri Genel Sekretere tevdi edeceklerdir⁷⁶. Özellikle her bir devlet sözleşmenin kendi ülkesinde uygulanmasına yönelik yıllık rapor sunacaktır⁷⁷. Devlet sözleşmenin uygulanmasını sağlanması için iç hukukta yaptığı düzenlemeleri zaman zaman Genel

⁶² Madde 23/2-b

⁶³ Madde 23/2-d

⁶⁴ Madde 23/2-e.

⁶⁵ Madde 24/1-b

⁶⁶ Madde, 25

⁶⁷ Madde, 26

⁶⁸ madde, 28

⁶⁹ madde, 29

⁷⁰ madde, 30

⁷¹ Madde 31/1

⁷² Madde 31/2

⁷³ Madde, 35/a

⁷⁴ Madde, 35/c

⁷⁵ Madde, 36/1-a

⁷⁶ Madde, 18/1

⁷⁷ Madde, 18/1-a

Sekretere bildirecektir⁷⁸. Devlet bunun yanında uyuşturucu kaçakçılığıyla ilgili bütün teferruat bilgilerini sunacaktır⁷⁹.

Ayrıca devletler kendi ülkelerinde uyuşturucu madde ihracat ve ithalata izin veren sertifikaları vermeye yetkili idari makamların isim ve adreslerini Genel Sekretere, Komisyonun kullanılmasını istediği formüllerleri⁸⁰ kullanmak suretiyle bildireceklerdir⁸¹.

6. Üye Devletlerce Kurula Verilecek Yıllık İhtiyaç Tahminleri

Üye devletlerinin her yıl, uyuşturucu maddeler ihtiyaç tahminlerini Kurul'a bildireceklerdir⁸². Her bir üye devlet kullanacağı uyuşturucu madde miktarlarını, mevcut stok durumlarını⁸³, haşhaş bitkisi ekimi için kullanılacak arazi (hektar olarak) ve coğrafi konumunu⁸⁴ ve üretilecek afyonun yaklaşık miktarını⁸⁵ bu raporda belirteceklerdir. Ayrıca her devlet bu bir yıllık dönem içinde ek tahminleri de Kurul'un göstereceği tarz ve şekilde ve vereceği formüllere göre tanzim ederek Kurul'a gönderir. Prensipte üye devletler verilen tahminleri aşmamaya çalışacaklardır⁸⁶. Ancak buna rağmen ek ihtiyaç duyulduğunda bunun nedeninin ortaya koyulması gerekmektedir⁸⁷. Bu tahmin raporlarının hangi tarih veya tarihlerde verileceğini ve hangi şekillerde sunulacağını tespiti Kurul tarafından yapılır⁸⁸.

Bir Devlet kendisiyle ilgili tahminleri belirlenen tarihte sunmazsa, Kurul bu tahminleri kendisi bizzat ve eğer mümkünse de ilgili hükümetle işbirliği yaparak tanzim edecektir⁸⁹. Kurul kendisine sunulan tahmin cetvellerinde bulunan tahminleri tamamlayıcı veya bu cetvellerdeki herhangi bir bilgiyi açıklayıcı ek bilgi isteyebilir⁹⁰.

İlgili Hükümet ile Kurul arasında bir uyuşmazlık çıkması halinde, Kurul ek tahminler de dahil olmak üzere kendi tahminlerini yapmak, açıklamak ve yayınlamak hakkına sahiptir⁹¹.

Kurul yıllık yayınladığı raporlarını⁹² bu sözleşmenin uygulanmasını kolaylaştıracağını düşündüğü tahminlerle ilgili belgeleri, yılda en az bir defadan az olmamak şartıyla, belirlediği tarihlerde yayımlar⁹³.

7. Üye Devletlerce Kurula Verilecek Yıllık İstatistikler

Üyeler, ülkelerindeki, uyuşturucu madde üretimi veya imali⁹⁴, uyuşturucu maddeler tüketimi⁹⁵, uyuşturucu maddeler ve haşhaş kapsülü ithalat ve ihracatı⁹⁶, uyuşturucu madde stokları⁹⁷, haşhaş bitkisi ekimi için kullanılan görülebilir araziler⁹⁸ hakkında Kurul'un

⁷⁸ Madde, 18/1-b

⁷⁹ Madde, 18/1-c

⁸⁰ Madde, 18/2

⁸¹ Madde, 18/1-d

⁸² Madde, 19/1-a

⁸³ Madde, 19/1-c

⁸⁴ Madde, 19/1-e

⁸⁵ Madde, 19/1-f

⁸⁶ Madde, 19/5

⁸⁷ Madde, 19/1

⁸⁸ Madde, 12/1

⁸⁹ Madde, 12/3

⁹⁰ Madde, 12/4

⁹¹ Madde, 12/5

⁹² Madde, 15

⁹³ Madde, 12/6

⁹⁴ Madde 20/1-a

⁹⁵ Madde 20/1-c

⁹⁶ Madde 20/1-d

⁹⁷ Madde 20/1-f

belirleyeceği tarz ve şekilde tanzim edilen istatistikleri Kurul'a göndereceklerdir⁹⁹. Üyeler bu istatistikleri her yıl tanzim edilerek en geç ait oldukları yılı takip eden yılın 30 Haziran'ında Kurul'a verilecektir¹⁰⁰. Üye devletlerin istatistikleri, hangi tarz ve şekilde sunacakları Kurul tarafından tespit edilir ve bu amaçla formüller düzenler¹⁰¹.

Kurul bu istatistikleri tamamlamak veya bunlarda bulunan bir bilginin aydınlanmasını temin için gerekli göreceği tamamlayıcı bilgiyi talep edebilecektir¹⁰².

Özel ihtiyaçlar için lüzum görülen uyuşturucu maddelere ait istatistikler hakkında, Kurul sorular sormaya veya fikir yürütmeye yetkili değildir¹⁰³.

İstatistik uygulamasındaki amaç Sözleşme hükümlerine uyulup uyulmadığının tespit edilmesidir¹⁰⁴.

II. Sözleşme : “1971 Tarihli Psikotrop Maddeler Sözleşmesi”

Uyuşturucu Maddelere Dair 1961 Tek Sözleşmesinde uyuşturucu maddelere benzer etki yapan sentetik psikotropik uyuşturucu maddeler dahil edilmemişti.

Bu eksiklik uyuşturucuyla mücadelede bir eksiklik olarak gündeme taşınmış ve bu boşluğu doldurmak için Ekonomik ve Sosyal Konsey bünyesinde çalışmalar yapılmıştır. 19 Şubat 1971 tarihinde 1971 tarihli Psikotrop Maddeler Sözleşmesi imzalanmış ve 16 Aralık 1976 tarihinde 40 ülkenin imzalamasıyla sözleşme yürürlüğe girmiştir. Sözleşme, Türkiye tarafından 22.02.1971 tarihinde imzalanmış, 07.03.1981 tarihli Resmi Gazete'de de yayınlanarak Türkiye açısından da yürürlüğe girmiştir.

Psikotrop maddeler, sözleşmeye ekli 4 cetvel halinde gösterilmiş, her cetvelde yer alan psikotrop maddelerin denetimi konusunda farklı hükümler öngörülmüş, cetvellerde değişiklik yapılmasının koşulları ve yöntemi belirtilmiştir.

Bu sözleşmenin giriş kısmında bazı psikotrop maddelerin kötüye kullanılması sonucu ortaya kamu sağlığı sorunları ve sosyal sorunların çıktığını, bu gibi maddelerin kötüye kullanılması ve yol açtığı kaçakçılık sorunlarına engel olmak ve bunlarla savaşmaya yönelik kararlık ortaya koyulmuştur. Üyeler bu gibi maddelerin kullanımını yalnızca meşru amaçlarla sınırlandırmak için şiddetle tedbirlerin gerektiği ve bunu sağlamak için, koordinasyon ve evrensel işbirliği gerektiği ifade edilmiştir.

Narkotik adı verilen doğal uyuşturucu maddelerden, sentetik uyuşturucu maddelerin ayrıt edilebilmesi için bu tür maddelere psikotropolar adı verilmiştir. Kısaca ilaç alışkanlığı ilaç alışkanlığı olarak da nitelendirebileceğimiz bu tür maddeler, 1971 Psikotrop Maddeler Dair Sözleşme'de 4 grupta toplanmıştır. Depressantral (sedil hipnotikler), trankilizanlar (müsekkinler), stimulantlar, hallusinojenler. Sözleşmenin I. maddesinde psikotropik madde: "tabii veya sentetik I, II, III veya IV numaralı tabloda yer alan her türlü tıbbi madde" olarak tanımlanmıştır.

Sözleşmenin sonunda psikotropik maddeler dört cetvel halinde sıralanmış olup, bu cetvellere yeni maddelerin eklenmesi mümkün görülerek, bu konuda Dünya Sağlık Örgütü yetkili kılınmıştır¹⁰⁵. 1971 tarihli Birleşmiş Milletler Psikotrop Maddeler Hakkındaki

⁹⁸ Madde 20/1-g

⁹⁹ Madde 20/1

¹⁰⁰ Madde 20/2-a

¹⁰¹ Madde, 13/1

¹⁰² Madde, 13/3

¹⁰³ Madde, 13/4

¹⁰⁴ Madde, 13/2

¹⁰⁵ Balcı, 99

Sözleşmesi ile; suiistimali yapılan ve insan psikolojisini etkileyen ilaçların kontrol altına alınması, uyuşturucu etkisi bulunan ilaçların ancak doktor reçetesi ile kullanılmasının sağlanması, bu sözleşmede belirtilen hususların üye devletlerin kendi iç hukuklarında suç sayılması yönünde gerekli yasal düzenlemelerin yapılmasının sağlanması gibi kararlar alınmıştır¹⁰⁶.

1. Sözleşme Eki Cetvellerinde Değişiklik Yapılması

Bu sözleşme kapsamında, bu sözleşmenin amaçlarına ve hükümlerini uygulanmasına yönelik tüm sorunları inceleme ve bunlarla ilgili tavsiyelerde bulunma yetkisi genel olarak Komisyona bırakılmıştır¹⁰⁷.

Sözleşmenin ekinde cetveller halinde sözleşme kapsamında değerlendirilen maddeler belirtilmiştir. Sözleşme hükümleri bu cetveller esas alınarak uygulanacaktır. Bunun yanında zaman içinde gelişmeler ışığında üye devletlerin biri veya Dünya Sağlık Örgütü henüz Uluslararası kontrole alınmamış bir maddenin, sözleşmenin cetvellerinden birine girmesini gerektiği kanısında ise veya bir maddenin bir cetvelden diğerine aktarılmasına, ya da cetvellerden çıkarılması gerektiğini düşünüyorsa bunu Genel Sekretere bildirecek ve bu bildirim destekleyici tüm bilgiler gönderecektir¹⁰⁸. Genel Sekreter de bu bildirim ve ilgili gördüğü diğer bilgileri üye devletlere, Komisyona ve eğer bildirim üyelerden birisi tarafından yapılmışsa Dünya Sağlık Örgütüne ulaştıracaktır¹⁰⁹.

Eğer Dünya Sağlık Örgütü bildirimde bulunulan bu maddenin uluslararası kontrol altına alınmasını gerektiğini düşünürse, bu maddeyle ilgili olarak hangi kontrol önlemlerinin alınmasının uygun olacağına ilişkin önerilerini komisyona gönderecektir¹¹⁰.

Komiyon, Dünya Sağlık Örgütünden gelen bildirim göz önünde bulundurarak, maddeyi cetvellerden birine ekleyebilir ya da Komiyon Dünya Sağlık Örgütünden veya diğer uygun kaynaklardan, daha ayrıntılı bilgi isteyebilir¹¹¹.

Komiyon, Dünya Sağlık Örgütünün ilettiği bu bilgiyi dikkate alarak bir maddeyi bir cetvelden diğerine geçirmeye veya cetvellerden çıkarmaya karar verebilir¹¹². Komiyon kararları, Komiyon üyelerinin üçte iki çoğunluğuyla alınacaktır¹¹³.

Komiyonun bu kararı, Genel Sekreter tarafından Birleşmiş Milletlere üye tüm Devletlere, bu sözleşmeye üye, fakat Birleşmiş Milletlere üye olmayan Devletlere, Dünya Sağlık Örgütüne ve Kurul'a bildirilecektir. Böyle bir karar, bildirim tarihinden 180 gün sonra üyeler bakımından yürürlüğe girer¹¹⁴. Üyelerden herhangi birisi Komiyonun kararının kendisine bildiriminden itibaren 180 gün içinde Konsey'den kararın incelenmesini isteyebilir. İncelenme talebi ve bu talebin dayandığı ilgili tüm bilgilerle birlikte Genel Sekretere gönderilecektir¹¹⁵. Genel Sekreter, incelenme talebi ile ilgili bilgilerin suretlerini Komisyona, Dünya Sağlık Örgütüne ve tüm üye devletlere gönderecek ve onları doksan gün içinde görüşlerini bildirmeye davet edecektir. Alınan tüm görüşler, incelenmek üzere Konsey'e

¹⁰⁶ http://www.tubim.gov.tr/Dosyalar/Raporlar/2009_tubim_rapor.pdf (05.05.2011)

¹⁰⁷ Madde 17/1

¹⁰⁸ Madde, 2/1

¹⁰⁹ Madde, 2/2

¹¹⁰ Madde 2/4-b

¹¹¹ Madde 2/5

¹¹² Madde 2/6

¹¹³ Madde 17

¹¹⁴ Madde 2/7

¹¹⁵ Madde 2/8-a

sunulacaktır. Konsey Komisyon'un kararını onaylayabilir, değiştirebilir veya bozabilir. Konseyin kararı Birleşmiş Milletlere üye olan tüm Devletlere, üye olmayıp bu Sözleşmeye üye olan Devletlere, Komisyon'a Dünya Sağlık Örgütüne ve Kurul'a iletilecektir¹¹⁶.

2. Preparasyonların Kontrolü İle İlgili Özel Hükümler

Bir preparasyon, sözleşmede belirtilen istisnalar dışında¹¹⁷ içerdiği psikotrop maddeye uygulanan aynı kontrol tedbirlerine tabidir¹¹⁸.

Üyelerden birisi Cetvel I'deki maddelerin dışında bir psikotrop maddeyi içeren hiç veya çok az kötüye kullanma tehlikesi arz edecek şekilde düzenlenmiş bir preparasyonun bir kamu sağlığı sorununa ve sosyal soruna yol açmayacağı sonucuna varırsa, bazı istisnalar dışında¹¹⁹ anılan preparasyonun, bu sözleşmede öngörülen kontrol tedbirlerinin herhangi birinden veya tümünden bağışıklığına karar verebilir¹²⁰.

Böyle bir karar alındığında, kararı alan devlet, böyle bir kararı, muaf preparasyonun ad ve terkiğini ve muaf tutulduğu kontrol tedbirlerini Genel Sekretere bildirecektir. Genel Sekreter bu bildirimini, diğer üye devletlere, Dünya Sağlık Örgütüne ve Kurul'a iletilecektir¹²¹.

Bir üye veya Dünya Sağlık Örgütü sözleşmeden muaf bir preparasyon ile ilgili olarak, muaflığın kaldırılmasını, gerektiği kanaatine sahipse, bunu gerekli bilgilerle birlikte Genel Sekretere bildirecektir. Genel Sekreter bunu üye devletlere, Komisyona ve Dünya Sağlık Örgütüne bildirecektir.

Dünya Sağlık Örgütü ilgili preparasyon hakkında değerlendirme yapar¹²² ve bu değerlendirmesini preparasyonun muaflığının durdurulması gerektiği sonucuna varırsa bu konuda alınacak tedbirlerle ilgili tavsiyesiyle birlikte Komisyona iletir¹²³.

Komisyon, tıbbi ve bilimsel sorunlarda değerlendirmesi kesin olan Dünya Sağlık Örgütü'nün bildirimini göz önünde bulundurarak ve ilgili gördüğü ekonomik, sosyal, yasal yönetsel ve diğer faktörleri hatırd tutarak, preparasyonun kontrol tedbirlerinin herhangi birinde veya tümünden muaflığını sona erdirmeye karar verebilir¹²⁴.

Komisyonun bu paragraf uyarınca alınan herhangi bir kararı, Genel Sekreter tarafından Birleşmiş Milletlerin tüm üye Devletlerine, üye olmayıp bu sözleşmeye taraf olan Devletlere, Dünya Sağlık Örgütüne ve Kurul'a iletilecektir. Tüm üyeler, Genel Sekreterin bildirimden itibaren 180 gün içinde söz konusu kontrol veya tedbirlerinden muaflığı sona erdirmek için tedbir alacaktır¹²⁵.

¹¹⁶ Madde 2/8-b

¹¹⁷ Madde 3/2

¹¹⁸ Madde, 3/1

¹¹⁹ Bu istisnalar Madde 3/3'de şu şekilde sayılmıştır: (a) Madde 8 (Lisanslar), imalatla ilgili kısım. (b) Madde 11 (Kayıtlar), muaf preparasyonlar da uygulanan kısım (c) Madde 13 İthalat ve ihracatın yasaklanması ve sınırlandırılması. (d) Madde 15 (Denetleme), imalatla ilgili kısım, (e) 16 (Taraflarca sunulacak rapor,) muaf preparasyonlara uygulanan kısmı, ve (f) Madde 22'Ceza hükümleri), yukarıda sayılan yükümlülükler uyarınca kabul edilen yasa veya kurallara aykırı hareketlerin bastırılması için gerekli olduğu oranda.

¹²⁰ Madde, 3/3

¹²¹ Madde, 3/3-f

¹²² Bu değerlendirme madde 3/2'ye göre yapılacaktır.

¹²³ Madde 3/4

¹²⁴ Madde 3/4

¹²⁵ Madde, 3/4

Sözleşmeciler devletlerden, bu Sözleşmenin hükümlerine uygulama amacıyla, Üye olan her Devletin uyuşturucu maddelerin kontrolü hakkındaki Sözleşmelerin hükümleri uyarınca kurulan özel kurması ve sürdürmesi istenmektedir¹²⁶.

3. Üye Devletlerce Verilecek Raporlar

Üyeler, Genel Sekretere, Komisyonun görevlerini yapabilmesi için gerekli görerek talep ettiği bilgileri ve özellikle kendi topraklarına sözleşmenin uygulanması ile ilgili olarak gerekli bilgileri kapsayan yıllık rapor sunacaklardır¹²⁷.

Bu raporlarda psikotrop maddeler ile ilgili yasal düzenlemeler¹²⁸ ve kendi ülkesindeki psikotrop maddelerin kötüye kullanılması ve kaçakçılığı alanındaki gelişmeler yer alacaktır¹²⁹. Yine üyeler bu sözleşme kapsamında önemli saydıkları herhangi bir psikotrop madde kaçakçılığını veya bu gibi kaçakçılıkta yakalanan maddeleri bildiren bir raporu olaydan sonraki mümkün olan en kısa süre içinde Genel Sekretere vereceklerdir¹³⁰.

Üyeler, Kurul'a, Kurul tarafından hazırlanan formlara uygun olarak, kendi ülkesinde imal, ihraç veya ithal edilen miktarlar ve elde tutulan stoklar hakkında ayrıca yıllık istatistik raporları sunacaklardır¹³¹.

Ayrıca herhangi bir üye, Cetvel III ve IV'deki her bir maddenin her ülke veya bölgeye ihraç veya buralardan ithal edilen miktarlarının sonraki safhaları ile ilgili ek istatistik bilgilerini eğer Kurul tarafından böyle bir talep gelirse, Kurul'a sunacaklardır¹³².

4. Uyuşturucu Maddeler Milletlerarası Kontrol Kurulu'nun Bu Sözleşme Kapsamındaki Faaliyetleri

Kurul, çalışmalarını ilgili olarak, Kurul'un gözlem ve tavsiyeleri ile beraber elindeki istatistiksel bilgilerin bir incelemesini ve gerektiğinde, eğer varsa Hükümetler tarafından verilen veya Hükümetlerden istenen açıklamanın bir değerlendirilmesini kapsayan yıllık raporlar hazırlar. Kurul, gerekli gördüğü kadar ek rapor hazırlayabilir. Raporlar Komisyon aracılığıyla Konsey'e sunulacaktır¹³³. Kurul'un raporları üye devletlere iletilecek ve bilahare Genel Sekreter tarafından yayınlanacaktır. Üyeler bunları sınırsız dağıtımına müsaade edeceklerdir¹³⁴.

5. Sözleşme Hükümlerinin Uygulanmasını Sağlamak Üzere Kurul Tarafından Alınacak Tedbirler

Kurul, Hükümetler tarafından kendisine sunulan veya Birleşmiş Milletler Organları tarafından verilen bilgileri incelenmesi sonucunda, sözleşme hükümlerini uygulamaması nedeniyle sözleşmenin amaçlarının ciddi bir şekilde tehlikeye düştüğü kanaatine sahip olursa, söz konusu ülke veya bölge hükümetlerinden açıklama isteme hakkına sahiptir¹³⁵. Kurul gerekliliğine inanırsa, ilgili hükümetten sözleşme hükümlerinin uygulanması için gerekli tedbirleri almasını isteyebilir¹³⁶. Kurul yapılan açıklamadan tatmin olmazsa yada talep edilen tedbirleri almadığını görürse, bu soruna üye devletlerin, Konseyin ve Komisyon'un dikkatini

¹²⁶ Madde, 15

¹²⁷ Madde 16/1

¹²⁸ Madde 16/1-a

¹²⁹ Madde 16/1-b

¹³⁰ Madde 16/3

¹³¹ Madde 16/4/a

¹³² Madde 16/5

¹³³ Madde 18/1

¹³⁴ Madde 18/2

¹³⁵ Madde 19/1-a

¹³⁶ Madde 19/1-b

çekebilir¹³⁷. Kurul, gerekli görürse üye devletlerin ilgili ülkeden veya ülkeye belirli psikotrop maddelerin ihracatını, ithalatını veya ikisini de durdurmalarını tavsiye edebilir¹³⁸. Kurul'un bu madde uyarınca alınan kararları, Kurul 'un tüm üye sayısının üçte iki çoğunluğu ile olacaktır¹³⁹.

İlgili Devlet sorunu Konseyin önüne getirebilir¹⁴⁰.

Kurul, işleme konulan herhangi bir sorunla ilgili bir raporu yayınlama ve konseye iletme hakkını haiz olacaktır. Konsey, yayınlanan raporu üye devletlere ulaştıracaktır. Eğer kurul raporda bu maddeye göre alınmış bir kararı veya konu ile ilgili herhangi bir bilgiyi yayınlarsa, ilgili hükümetin istemi üzerine bu hükümetin görüşünü de ayrı raporda yayınlamalıdır¹⁴¹.

6. Psikotrop Maddelerin Kötüye Kullanılmasına Karşı Alınacak Tedbirler

Üyeler, psikotrop maddelerin kötüye kullanılmasını önleyebilecek ve ilgili kişilerin, erken teşhis, tedavi, eğitim, tedavi sonrası bakım, readaptasyon ve toplumla yeniden kaynaşmalarını sağlayacak bütün tedbirleri alacaklar ve bu amaca yönelik çabalarında eşgüdüm sağlayacaklardır¹⁴².

Bu sözleşmenin hükümlerini uygulama amacıyla, üye olan her devletin uyuşturucu maddelerin kontrolü amacıyla kurulan özel yönetimin aynı olabilecek veya bununla yakın işbirliği durumunda çalışabilecek veya bununla yakın işbirliği durumunda çalışabilecek bir özel yönetim kurması ve sürdürmesi arzu edilmektedir¹⁴³.

III. Sözleşme: “1988 tarihli Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi”

1. Giriş

Uyuşturucu maddelerin trafiğini önüne geçmek için 19.12.1988 tarihinde Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi imzalanmıştır. Bu sözleşme Türkiye tarafından 20.12.1988 tarihinde imzalanmış ve 25.11.1995 tarihinde Türkiye için yürürlüğe girmiştir.

Bu sözleşme devletlerin Uyuşturucu ve Psikotrop Madde Kaçakçılığının Uluslararası boyutu bulunan değişik yönleriyle daha etkin bir biçimde mücadele etmelerini sağlayabilmek için kendi aralarındaki var olan işbirliğini daha da artırmayı amaçlamaktadır.

1988 tarihli Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi ile uyuşturucu ve psikotrop maddelerin imalinde kullanılan kimyasal maddelerin kontrol altına alınması ve uyuşturucu madde kaçakçılığı ile mücadelede kara para aklanmasının önlenmesi, kontrollü teslimat uygulamasının mümkün kılınması gibi kararlar alınarak, bu suçlarla mücadelede etkinliği arttırmak için uluslararası alanda operasyonel faaliyetlerin gerçekleştirilmesi, adli yardımlaşma, bilgi alış-verişi ve iletişimin artırılmasının sağlanması amaçlanmıştır.

¹³⁷ Madde 19/1-c

¹³⁸ Madde 19/2

¹³⁹ Madde 19/6

¹⁴⁰ Madde 19/2

¹⁴¹ Madde 19/3

¹⁴² Madde 20/1

¹⁴³ Madde, 15

Sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerin yerine getirilmesinde, üyeler kendi hukuk sistemlerinin temel hükümlerine uygun olarak, yasa yapmak ve idari önlemler dahil gereken önlemleri alacaklardır¹⁴⁴.

Sözleşmenin 3.maddesinde her bir sözleşmeci devletin kendi hukukunda suç olarak ihdas etmek için gerekli önlemler alacağı fiilleri açıklamaktadır. Sözleşmenin 4.maddesinde üye devletlerin yargı yetkisiyle ilgili hükümler yer almaktadır. 5.maddede sözleşmeci üye devletlerin müsadere yetkisini, 6.madde bu suçluların iadesini düzenlemekte, 7.madde üye devletleri arasındaki adli yardımlaşmayı, 8.madde davaların nakli, 9.maddede üyeler arasında işbirliği ve mesleki eğitim biçimlerini, 10.madde transit ülkeleri için uluslararası işbirliği ve yardımı, 11.madde üyeler iç hukuk sistemlerinin izin verdiği takdirde ve imkanlar ölçüsünde bu sözleşmede belirtilen suçlara iştirak etmiş olan kişileri tespit etmek ve haklarında yasal işlem yapmak amacıyla akdettikleri anlaşma veya düzenlemeler çerçevesinde kontrollü teslimat yöntemini, 12.madde Uyuşturucu veya Psikotrop Maddelerin Yasadışı İmalatında Sıkça Kullanılan Maddelerin kaçak imalatında kullanılmasını önlemek amacıyla sözleşmeci devletlerin veya Uluslararası Uyuşturucu Maddeler Kontrol Kurumunun önlem amaları ve işbirliği yapmalarını düzenlemektedir.

2. Sözleşmenin Uygulanmasının Sağlanmasına Yönelik Önlemler

Üyeler sözleşmenin ekinde kayıtlı maddelerin uyuşturucu veya psikotrop maddelerin kaçak imalatında kullanılmasını önlemek için uygun görecekları önlemleri alacaklar ve birbirleriyle işbirliği yapacaklardır¹⁴⁵.

Üyeler yada Kurul bir maddenin I veya II numaralı tablolara kaydedilmesini sağlamak yada bir tablodan diğerine nakletmek yada tamamıyla tablodan çıkartmak isterlerse, sahip oldukları bilgilerle birlikte bu taleplerini Genel Sekretere bildirecektir¹⁴⁶.

BM Genel Sekreteri bu bildirimini uygun gördüğü tüm bilgilerle birlikte üye devletlere, Komisyona ve eğer bildiri bir üye devletten kaynaklanıyorsa Kurula da iletacaktır. Üyeler de bu konudaki görüşlerini Genel Sekretere iletceklerdir¹⁴⁷.

Kurul, bir maddenin uyuşturucu veya psikotrop bir maddenin yasadışı imalatında sıkça kullanıldığını¹⁴⁸ ve yasadışı imalatının miktar ve yaygınlığı bakımından uluslararası önlem alınmasını haklı kılacak şekilde, kamu sağlığını tehdit edecek veya sosyal sorunlar yaratacak ciddi boyutlara ulaştığını tespit ederse, maddenin Tablo I veya II' ye kaydedilmesinin yasal kullanım ve yasadışı imalat üzerinde olabilecek etkilerini de içeren değerlendirmesiyle, bu değerlendirmesinin ışığında varsa uygun olabilecek kontrol önlemlerine ilişkin tavsiyelerini Komisyona bildirecektir¹⁴⁹.

Komisyon, üye devletlerin görüşleri ve değerlendirmesini, bilimsel düzeyde belirleyici olan Kurulun görüş ve tavsiyelerini, konuyla ilgili olabilecek öteki etkenleri de göz önünde tutarak, üye sayısının üçte iki çoğunluğuyla bir maddeyi I veya II numaralı tabloya dahil edebilecektir¹⁵⁰. Komisyonun bu madde uyarınca aldığı her kararı Genel Sekreter

¹⁴⁴ Madde, 2/1

¹⁴⁵ Madde, 2/1

¹⁴⁶ Madde, 12/2

¹⁴⁷ Madde 12/1

¹⁴⁸ Madde 12/4-a

¹⁴⁹ Madde 12/4-b

¹⁵⁰ Madde 12/5

sözleşmeye taraf olan veya olabilecek tüm devletlerle kuruluşlara ve Kurula bildirilecektir. Bu kararlar bildirim tarihinden 180 gün sonra yürürlüğe gireceklerdir¹⁵¹.

Komisyon tarafından bu madde çerçevesinde alınan kararlar, üyelerden biri tarafından bildirimini takip eden 180 gün içinde yazılı olarak talep edilmesi halinde, gözden geçirilmek üzere Konseye sunulacaktır. Müracaatın gerekçesini oluşturan tüm bilgilerle birlikte, Genel Sekretere yapılması gerekir¹⁵².

Genel Sekreter müracaatı ve gerekli bilgileri Komisyona, Kurula ve tüm üye devletlere iletilecek ve 90 gün içinde görüşlerini bildirmeye davet edecektir. Gelen bütün görüşler incelenmek üzere Konseye sunulacaktır¹⁵³.

Konsey, Komisyonun kararını onaylayabilir veya iptal edebilir. Konsey, kararı Sözleşmeye üye olan veya olabilecek tüm devletlerle kuruluşlara, Komisyona ve Kurula iletilecektir¹⁵⁴.

3. Üye Devletlerin Sorumlulukları

Üyeler, I ve II numaralı tablolarda kayıtlı maddelerin kendi ülkelerindeki imalatını ve dağıtımını denetlemek için uygun gördükleri önlemleri alacaklardır¹⁵⁵. Bu amaçla üyeler söz konusu maddelerin imalat ve dağıtımını yapan tüm kişi ve firmaları denetleyebileceklerdir¹⁵⁶; bu tür üretim veya dağıtımın yapılabileceği kurumları ve iş yerlerini bir izin rejimi çerçevesinde denetime tabi tutabileceklerdir¹⁵⁷.

Yukarıda belirtilen faaliyetlerde bulunacak izin sahiplerinin izin belgesi almalarını da isteyebileceklerdir¹⁵⁸; bu maddelerin, üreticilerin ve dağıtıcıların elinde, normal ticaretin ve pazar koşullarının gerektirdiği miktarların üzerinde birikmesine engel olabileceklerdir¹⁵⁹.

Üyeler I ve II numaralı tablolarda kayıtlı maddelerle ilgili olarak aşağıdaki önlemleri alacaklardır:

Şüpheli faaliyetlerin tespit edilmesini kolaylaştırmak amacıyla I ve II numaralı tablolarda kayıtlı maddelerin uluslararası ticaretini denetlemek üzere bir sistem kuracak ve idame ettireceklerdir. Bu denetleme sistemleri, şüpheli sipariş ve faaliyetleri yetkili makamlara bildirmesi gereken imalatçı, ithalatçı, ihracatçı, toptancı ve perakendecilerle sıkı bir işbirliği yapılarak uygulanacaktır¹⁶⁰.

Uyuşturucu veya psikoaktif bir maddenin kaçak imalatında kullanılacağına ilişkin yeterli delil olduğu takdirde, I veya II numaralı tablolarda kayıtlı maddelere el konulmasına olanak sağlayacaklardır¹⁶¹.

I veya II numaralı tablolarda kayıtlı herhangi bir maddenin, uyuşturucu veya psikoaktif maddelerin kaçak imali amacıyla ithal veya ihraç edildiği veya nakliyesinin yapıldığı yolunda bir kanaat varsa, ilgili üye devletlerin yetkili makam ve servislerine, bu kanaate neden olan hususlara ve özellikle kullanılan ödeme biçimlerine ve diğer önemli unsurlara ilişkin olarak mümkün olan en seri biçimde duyuruda bulunacaklardır. İthalat ve ihracat konusu olan

¹⁵¹ Madde, 12/6

¹⁵² Madde 12/7-a

¹⁵³ Madde 12/7-b

¹⁵⁴ Madde 12/7-c

¹⁵⁵ Madde, 12/8-a

¹⁵⁶ Madde, 12/8-b-i

¹⁵⁷ Madde, 12/8-b-ii

¹⁵⁸ Madde, 12/8-b-iii

¹⁵⁹ Madde, 12/8-b-iv

¹⁶⁰ Madde12/9-a

¹⁶¹ Madde, 12/9-b

sevkiyatın doğru bir şekilde etiketlenmesini ve belgelendirilmesini isteyeceklerdir. Fatura, manifesto, gümrük, nakliye ve diğer gönderme belgeleri gibi ticari belgelerde ithalat veya ihracat konusu olan maddelerin I veya II numaralı tablolarda yazıldığı biçimde isimleri, ithal veya ihraç edilen miktar, ithalatçının ve ihracatçının adı ve adresi ile bilindiği takdirde alıcının adresi ile bilindiği takdirde alıcının adresi belirtilecektir¹⁶².

Bu fıkranın (d) bendinde söz konusu edilen belgelerin asgari iki yıl saklanması ve yetkili makamların incelenmesine açık tutulmasını sağlayacaklardır¹⁶³.

9. fıkra hükümlerine ilaveten ve ilgili tarafın Genel Sekretere yapacağı talep üzerine her bir üye devlet, ülkesinden 1. Numaralı tabloda kayıtlı bir madde ihraç edileceği zaman, ihracattan önce yetkili makamlarınca ithalatçı ülke yetkili makamlarına aşağıdaki bilgilerin verilmesini sağlayacaktır. İthalatçının, ihracatçının ve biliniyorsa alıcının adı ve adresi; I Numaralı Tablodaki maddenin adı; İhraç edilen maddenin miktarı; öngörülen hudut giriş kapısı ve öngörülen sevkiyat tarihi; Taraflar arasında karşılıklı tespit edilmiş olabilecek diğer tüm bilgiler¹⁶⁴. Her üye devlet gerekli gördüğü takdirde, bu fıkarda öngörülenlerden daha sıkı ve ciddi denetim önlemleri alabilir¹⁶⁵.

Bir üye devlet, bu maddenin 9 ve 10 fıkraları uyarınca diğer bir üye devlete bilgi verdiği takdirde, bu bilgileri alan devletten ticari veya mesleki sırların veya ticari yöntemlerin gizliliğine riayet etmesini isteyebilecektir¹⁶⁶.

Her üye devlet, aşağıdaki bilgileri, Kurulun tespit edeceği ve tarzda ve hazırlayacağı formları kullanarak her yıl Kurula verecektir: I ve II numaralı tablolarda kayıtlı maddelerin yakalanan miktarı ve biliniyorsa kaynağı¹⁶⁷; I veya II numaralı tablolarda kayıtlı olmamakla birlikte uyuşturucu veya psiko trop maddelerin kaçak imalatında kullanıldığı tespit edilen ve ilgili tarafın Kurulun dikkatine getirmek için yeterince önemli olarak gördüğü diğer maddeler¹⁶⁸.

Kurul bu maddenin uygulanmasına ilişkin olarak her yıl Komisyona rapor verecek ve Komisyon I ve II numaralı tabloların yeterliliğini ve uygunluğunu periyodik olarak gözden geçirecektir¹⁶⁹.

Bu maddenin hükümleri, tıbbi müstahzarlar ile ve I veya II numaralı tablolarda kayıtlı maddeler ihtiva eden ve bu maddelerin kolaylıkla kullanılmasına veya çıkartılmasına imkan vermeyecek şekilde terkip edilmiş diğer müstahzarlara uygulanmayacaktır¹⁷⁰.

Üyeler uyuşturucu ve psiko trop maddelerin kaçak üretimi veya imalatı amacıyla malzeme ve teçhizat ticaretini ve kaçağa kaymasını önlemek için uygun göreceklere önlemleri alacaklar ve bu amaçla işbirliği yapacaklardır¹⁷¹.

Üye her devlet Afyon haşhaşı, koka ağacı ve hint keneviri bitkisi gibi uyuşturucu veya psiko trop maddeler içeren bitkileri ülkesinde yasadışı üretiminin önlenmesi ve kaçak olarak yetiştirilenlerin imha edilmesi için gerekli önlemleri alacaklardır¹⁷².

¹⁶² Madde, 12/9-d

¹⁶³ Madde, 12/9-e

¹⁶⁴ Madde, 12/10-a

¹⁶⁵ Madde, 12/10-b

¹⁶⁶ Madde, 12/11

¹⁶⁷ Madde, 12/12-a

¹⁶⁸ Madde, 12/12-b

¹⁶⁹ Madde, 12/13

¹⁷⁰ Madde, 12/14

¹⁷¹ Madde,13

¹⁷² Madde,14/2

Kaçak ekimi önlemeye yönelik çabaları daha da etkinleştirmek için üye devletler birbirleriyle işbirliği yapabileceklerdir. Bu işbirliği, başka şeyler yanında ve uygunsa yasadışı üretimin yerini alabilecek ve ekonomik açıdan sürdürülebilir alternatiflere yol açacak entegre kırsal kalkınmaya destek sağlanmasını da içerebilecektir. Bu tür kırsal kalkınma programlarının uygulanmaya başlanılmasından önce pazara ulaşım, elde mevcut kaynaklar ve o sırada hüküm süren sosyo-ekonomik koşullar gibi etkenlerin dikkate alınması gereklidir. Üye devletler, aralarında, işbirliği için uygun diğer tüm önlemlerin alınmasını da kararlaştırabileceklerdir¹⁷³.

Üye devletler insan ızdırabını azaltmak ve kaçakçılığın mali cazibesini ortadan kaldırmak amacıyla, uyuşturucu ve psikotrop maddelere olan yasadışı talebin ortadan kaldırılmasına veya azaltılmasına yönelik uygun önlemleri alacaklardır¹⁷⁴.

Üye devletler el konulan veya müsadere edilen uyuşturucu ve psikotrop maddeler ile I ve II numaralı tablolarda kayıtlı maddelerin gecikmeden imha edilmesi veya yasal olarak kullanılması ve yeterli miktarının belgelenip delil olarak saklanması için gerekli önlemleri de alabileceklerdir¹⁷⁵.

Üye her Devlet, giriş ve çıkış kapılarıyla diğer gümrük kontrol bölgelerinde, yetkisiz kişilerin taşıtlara ve yüklerine ulaşmalarının engellenmesi ve gerekli güvenlik önlemlerinin uygulanması için ticari taşımacılarla yetkili makamların işbirliği yapmalarını sağlamaya çalışacaktır¹⁷⁶.

Üye her Devlet, uyuşturucu ve psikotrop maddelerin yasal ihracatının uygun şekilde belgelendirilmesini sağlayacaktır¹⁷⁷.

Üyeler, uluslararası deniz hukukuna uygun olarak, deniz yoluyla yapılan kaçakçılığı önlemek amacıyla mümkün olan en ileri düzeyde işbirliği yapacaklardır¹⁷⁸.

4. Komisyonun Görevleri

Komisyon, bu Sözleşmenin amaçlarıyla ilgili olan tüm konuları ve özellikle aşağıdaki hususları incelemekle yetkilidir¹⁷⁹:

Komisyon, 20.madde uyarınca üyelerce verilen bilgileri temel alarak, sözleşmenin uygulanmasını izleyecektir¹⁸⁰;

Komisyon üyelerden alınan bilgilere dayanarak telkin ve genel tavsiyelerde bulunabilecektir¹⁸¹. Komisyon, Kurulun görevleriyle ilgili olabilecek herhangi bir konuyu Kurulun dikkatine getirebilecektir. Komisyon, 22.maddenin 1 (b) fıkrası uyarınca Kurulun kendisine havale ettiği tüm sorunlara ilişkin olarak uygun gördüğü şekilde işlem yapacaktır. Komisyon, 12.maddede belirlenen yöntemle I ve II numaralı tablolarda değişiklik yapabilecektir¹⁸²;

¹⁷³ Madde, 14/3-a

¹⁷⁴ Madde, 14/4

¹⁷⁵ Madde, 14/5

¹⁷⁶ Madde, 15/5

¹⁷⁷ Madde, 16/1

¹⁷⁸ Madde, 17/1

¹⁷⁹ Madde, 21/1

¹⁸⁰ Madde, 21/1-a

¹⁸¹ Madde, 21/1-b

¹⁸² Madde, 21/1-c

Komisyon, bu Sözleşme uyarınca kabul ettiği karar ve tavsiyeleri¹⁸³, sözleşmeye taraf olmayan devletlerin de bu doğrultuda hareket etmelerine olanak sağlamak amacıyla, söz konusu devletlerin dikkatine getirebilecektir.

5. Kurulun Görevleri

Komisyonun 21.maddede belirlenen görevleri ve Kurul ve Komisyonun 1961 Sözleşmesi, Değiştirilmiş 1961 Sözleşmesi ve 1971 Sözleşmesi ile belirlenmiş olan görevleri saklı kalmak kaydıyla¹⁸⁴:

Kurul kendisine, Genel Sekretere veya Komisyona sağlanan veya Birleşmiş Milletler Kuruluşları tarafından verilen bilgilerin incelenmesi sonucunda, kendi yetki alanına giren konularda bu Sözleşmenin amaçlarının yerine getirilmediği izlenimini edinirse, ilgili üye veya üyelerden konuya ilişkin olarak bilgi isteyebilecektir¹⁸⁵. Kurul 12,13 ve 16, maddelerle ilgili olarak, gerek duyarsa, o günlük koşullarda gerekli gözüken düzeltici önlemlerin alınmasını ilgili Taraftan isteyebilecektir¹⁸⁶. Kurul, bu bent uyarınca ilgili üye devleti almaya davet ettiği düzeltici önlemlerin alınmadığını tespit ederse, konuyu üye devletlerin, Konseyin ve Komisyonun dikkatine sunacaktır. Bu bent uyarınca yayınlanacak tüm raporlarda, üye devletini talebi olması halinde onun görüşüne de yer verilecektir¹⁸⁷.

Herhangi bir üye bu madde çerçevesinde kendisini doğrudan ilgilendirilen bir sorunun görüşüleceği Kurul toplantılarına katılmaya davet edilecektir¹⁸⁸. Kurul tarafından bu madde uyarınca alınan kararlarda oybirliği sağlanamazsa, azınlık görüşü de açıklanır¹⁸⁹. Kurul bu madde uyarınca alacağı kararları, üye tam sayısının üçte iki çoğunluğuyla alır¹⁹⁰. Kurul bu maddenin 1. fıkrasının (a) bendinde belirlenen görevlerini yerine getirirken, elindeki tüm bilgilerin gizliliğine riayet edecektir¹⁹¹.

Bu maddenin Kurula vermiş olduğu sorumluluk, bu Sözleşme hükümlerine uygun olarak üye devletlerarasında akdedilmiş olan antlaşma veya anlaşmaların uygulanmasını kapsamayacaktır¹⁹².

Bu maddenin hükümleri, taraflar arasında 32. Madde hükümleri kapsamına giren anlaşmazlıklara uygulanmayacaktır¹⁹³.

6. Kurul'un Raporları

Kurul faaliyetlerine ilişkin olarak her yıl bir rapor hazırlar. Bu raporda Kurulun elindeki bilgilerin tahlili ile, varsa ve uygunsa üyelerce verilen veya üyelerden istenilen açıklamalarla Kurulun yapmak isteyeceği gözlem ve tavsiyelere de yer verilecektir. Kurul, gerekli gördüğü takdirde, başka raporlarda düzenleyebilecektir. Raporlar komisyon aracılığıyla ve Komisyonun uygun görebileceği gözlemleriyle birlikte Konseye sunulacaktır¹⁹⁴.

¹⁸³ Madde, 21/1-f

¹⁸⁴ Madde, 22/1

¹⁸⁵ Madde, 22/1-a

¹⁸⁶ Madde, 22/1-b

¹⁸⁷ Madde, 21/1-b-iii

¹⁸⁸ Madde, 22/2

¹⁸⁹ Madde, 22/3

¹⁹⁰ Madde, 22/4

¹⁹¹ Madde, 22/5

¹⁹² Madde, 22/6

¹⁹³ Madde, 22/7

¹⁹⁴ Madde 23/1

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 28 Ocak – Şubat 2012

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

Kurulun raporları Genel Sekreter tarafından üye devletlere iletilecek ve daha sonra yayımlanacaktır. Üyeler raporların herhangi bir kısıtlama olmadan dağıtımına izin vereceklerdir¹⁹⁵.

Kaynakça

1. Balcı, Murat, Türk Ceza Kanununda Uyuşturucu Madde Ticaretii Suçları, Ankara 2009.
2. Yaşar, Yusuf, Uyuşturucu Madde Ticrati Suçları, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Hukuku Anabilimdalı, İstanbul 2004.
3. http://www.tubim.gov.tr/Dosyalar/Raporlar/2009_tubim_rapor.pdf (Erişim Tarihi: 05.05.2011)
4. <http://www..iegm.gov.tr> (Erişim Tarihi: 05.05.2011)

---

¹⁹⁵ Madde, 23/2